

دانشگاه تهران

دانشکده بهداشت

پایاننامه

برای دریافت درجه بهداشت عمومی

(M . P . H)

موضوع :

شناسنامه بهداشتی کشتارگاه های کشور

استاد راهنمای

جنبا آقای دکتر کرامت الله ایمان دل

نگارش :

دکتر سید محمد حسینی

سال تحصیلی ۶۸ - ۶۷

۱۳۵۱

تشکر و قدردانی

با تشکر و قدردانی بسیار از همکاری و محبت‌های صمیمانه

- استاد ارجمندو بزرگوار جناب آقای دکتر کرامت‌اله ایماندل که راهنمائی این‌جانب را در تنظیم
این پایان‌نامه بعهده داشته‌اند.

- از اساتید مشاور محترم جناب آقای دکتر علیرضا ممداقی نیاریاست محترم دانشکده بهداشت
- جناب آقای دکتر بیژن جانبخش
- جناب آقای مهندس محمود‌اسدی
- جناب آقای دکتر محمود شریعت مدیریت محترم گروه بهداشت می‌حط

که این‌جانب را در تهیه و تنظیم این پایان‌نامه راهنمائی فرمودند بسیار سپاس‌گزارم.

۱۰۲۹

فهرست مطالب

مقدمه

فصل اول کلیات مطالب و اطلاعات مربوط به امور بهداشتی کشтарگاهها

- نقش کشтарگاهها در استحصال گوشت بهداشتی

- ضوابط کشтарگاه صنعتی دام و طیور

- مجتمع کشтарگاهی دام

- پیش نویس نظام کشтарگاهی طیور

- لایحه پیشنهادی قانون مبارزه با کشtar و فروش گوشت غیر مجاز

- آئین نامه بازرگانی و معاینه بهداشتی گوشت در کشtarگاههای کشور

فصل دوم روش بررسی آماری وضعیت بهداشتی کشtarگاههای کشور

فصل سوم شناسنامه بهداشتی کشtarگاهها

فصل چهارم

- بحث و نتیجه گیری

- پیشنهادات

- خلاصه انگلیسی

- منابع فارسی و انگلیسی

بسمه تعالیٰ

مقدمه

تکامل دانش تغذیه و علوم وابسته به آن در سالهای اخیر یکی از مظاهر پیشرفت تمدن و توسعه اقتصادی کشورها میباشد . طبق نظر F. A. O. حداقل پروتئین مورد نیاز بدن روزانه ۵۰ - ۶۰ گرم است نیمی از این مقدار پروتئین باید از طریق مصرف گوشت قرمز، گوشت سفید تخم مرغ و لبنیات تأمین شود .

در بسیاری از کشورها به سبب پائین بودن سطح فرهنگ عمومی ، فقدان سرمایه گذاری کافی در توسعه امکانات بهداشتی ، همچنین فقر و تنگdestی طبقات محروم و مستضعف میلیون ها نفر از مردم جهان از طریق استفاده از انواع گوشت‌های آلوده مبتلا به بیماریهای انسان و دام شده که خود عامل مؤثری در تضعیف جسم و روان آنها است .

در ضمن عدم رعایت مسائل فنی و بهداشتی موجب تلفات - ضایعات و افت فرآوردهای دامی گردیده که به نوبه خود خسارت‌های اقتصادی قابل توجهی را در بر دارد . با توجه به اهمیتی که به تغذیه انسان و همچنین ذبح دام در اسلام داده شده و بنا به اعتقاد ما اسلام دین کاملی است و در آن نقیصی وجود ندارد حفظ سلامتی جامعه و افراد از ضروریات و مطابق با آیات و روایات و احادیث متعددی از واجبات است لذا توجه مسئولین را میبایست به وضعیت اسف‌انگیزی که بر استحصال گوشت در شهرها حاکم است جلب نموده تا با شناخت کافی هر چه سریعتر از فعالیت افراد سودجو و ناآگاه که برای بدست آوردن سود بیشتر بهر نوع تقلبی دست میزنند جلوگیری و با بهره گیری از مجمعه‌ای کشтар گاهی مجهز بتوان خدمتی‌های اقتصادی و بهداشتی لازم را به اجراء در آورد . با توجه به اهمیت گوشت در تغذیه انسان به علت داشتن اسیدهای آمینه ضروری و عوامل محرک رشد و ترمیم بافت‌ها و سلامتی و نقش کشtar-گاهها در تولید گوشت سالم و تأمین بهداشت و سلامتی جامعه نظر باینکه در اکثر شهرها کشور استحصال گوشت در کشtar گاههای غیر بهداشتی که دارای نواقص بیشماری است بطريق سنتی صورت میگیرد لذا با موافقت استاد ارجمند جناب آقای دکتر کرامت‌الله ایماندلیا یا نامه

خود را تحت عنوان شناسنامه بهداشتی کشترگاههای کشور انتخاب نمودم تا ضمن نشان دادن لزوم اصلاح نواقص و نارسنایهای موجود گامی در جهت بهداشتی کردن آنها بصورت اساسی برداشته شود .

طرح مشخصات کشترگاههای کشور از طریق مکاتبه و همراه با طرح آمار کشتر دام از طریق ارسال پرسشنامه هایی که قطع کوچک آن در صفحات بعد میباشد توسط اداره آمار ایران به سازمان برنامه و بودجه استانها که نهایتاً "در اختیار شهرداریها و کشترگاهها قرار گرفت و جهت بررسی به مرکز آمار ایران گزارش گردیده در ضمن اینجانب پرسشنامه های را در هشت صفحه (نمونه آن در صفحات بعد میباشد) و از طریق دامپزشکی کشور به ادارات ، دامپزشکی استان ارسال که پس از دریافت گزارشات و بازدید از اغلب آنها مجموعه حاضر شده تدوین گردید .

تعاریف

* * *++

دام کشتری : دام کشتری به دامی اطلاق میگردد که گوشت آن به مصرف تغذیه انسان میرسد شامل گاو، گاویش، گوساله، گوسفند و بز ، شتر و طیور میباشد گوشت خوک ، اسب و خرگوش نیز در بعضی ممالک به مصرف انسان میرسد .

دامدار : به شخصی اطلاق میشود که بر اساس شرایط ویژه ای به پرورش و نگهداری یک یا چند نوع دام اشتغال داشته باشد .

پرواربند : به شخصی اطلاق میشود که به تولید گوشت از طریق پروار اقتصادی دام اشتغال داشته باشد .

چوبدار : به فردی اطلاق میشود که با داشتن نقدینگی و تجربه کاری و امکانات لازم نسبت به خرید کلی و جزئی و مقطعي دام و عرضه آن بصورت مستقیم یا غیر مستقیم به کشترگاه اشتغال دارد .

دلال : به فردی اطلاق میشود که بدون داشتن نقشی در تولید و سرمایه گذاری با شناختی که از بازار و روز دام دارد بواسطه گری مشغول است .

تراابری دام: انتقال و حرکت دام به بازار خرید و فروش بصورتهای مختلف میباشد.

کاروانسرا: کاروانسرا به محلی اطلاق میشود که بصورت غیر مجاز در کنار کشتارگاهها

جهت نگهداری موقت دام و یا خرید و فروش آن بنا گردیده

میدان معاملات دام: به محلی اطلاق میشود که در آن معاملات خرید و فروش دام انجام

میگردد.

کشتارگاه: به محوطه‌ای از عرضه و اعیان که در آن دامهای کشتاری کشتار میشوند.

صنوف وابسته به کشتار دام عبارتند از:

۱ - صنف دیاغ ۲ - صنف کله پاچه پاک کن ۳ - صنف

شعاع ۴ - صنف زهتاب ۵ - صنف جگر کی شکم کن ۶ - صنف سیرابی.

آلایش خوارکی: با توجه به فر هنگ غذائی و موازین مذهبی در گوسفند و گاو بز شامل

کله و پاچه مغز، زبان، سیراب و شیردان، جگر، شش، قلب، کلیه میباشد.

ضایعه: عبارتست از آثار غیر طبیعی یا تغییرات غیر طبیعی در پافت که بوسیله

عوامل بیولوژیکی یا مکانیکی بطور موضعی یا عمومی در لشه یا منضمات یا اندرونه ها
بوجود میاید.

اجازه مصرف: عبارتست از تجویز قابلیت مصرف لشه، اندرونه و منضمات. اجازه

صرف مشروطه: عبارتست از تجویز قابلیت مصرف لشه، اندرونه و منضمات مشروط به

انجام اعمالی که منتج به بر طرف شدن ضایعه گردد.

ضبط: عبارتست از خارج نمودن لشه از مصرف شدن آن بوسیله انسان.

ضبط عمومی: عبارتست از ضبط لشه که گاهی همراه با آن ضمائم و اندرونه ها نیز

ضبط میگردند.

ضبط موضعی: عبارتست از خارج ساختن قسمتهایی از لشه، اندرونه و منضمات از مصرف

غذائی یا صنعتی.

مواد ضبطی: به لشه یا قسمتی از آن یا اندرونه ها و ضمائم که ضبط و از مصرف غذائی

خارج میگردند اطلاق میگردد.

کشتار اضطراری : کشتاری است که دام را بواسطه بروز حادثه اجبارا "کشتار بنمایند .

ذبح غیر مجاز (قاچاق) عبارتست از انجام تمام یا قسمتی از اعمال کشتاری در محیط خارج از کشتارگاه .

لاشه نی پس از خاتمه اعمال کشتاری و بعد از برداشت کلیه منضمات و خارج نمودن اندرونی‌ها به باقیمانده سدن دام لاشه اطلاق میشود .

گوشت : گوشت مجموعه‌ای از بافت عضلانی چربی ، استخوانی ، پیوندی و برخی از بافت‌های زائد از قبیل عروق و اعصاب تشکیل میگردد .

کارد مالی : عبارتست از ایجاد ضایعات سطحی در لашه یا پوست هنگام پوست کندن .

سلام : به کارگر کشتارگاه که قسمتی یا تمام اعمال کشتاری را انجام میدهد سلام اطلاق میشود .

فاضلاب کشتارگاه : محاری باز یا بسته که در آن مایعات ، خون ترشحات فضولات و پس آب حاصل از شستشوی لاشه و سالنه و تجهیزات جریان میباشد فاضلاب اطلاق میشود .

مهرزن یا داغچی : به فردی اطلاق میشود که پس از بازرگانی بهداشتی لاشه به منظور اجازه مصرف لاشه را معمور به مهر بهداشتی مینماید .

بازرسی گوشت : فرد صلاحیت داری است که در این فن تعلیم یافته و شایستگی بازرگانی و آزمایش بهداشتی و اقتصادی دام زنده لاشه منضمات و اندرونی‌ها را داشته و زیر نظر سازمان دامپزشکی فعالیت مینماید .

آلایش غیر خوراکی :

آلایش غیر خوراکی از اندام و اجزاء درونی و بیرونی دام پس از کشتار استعمال گردید . و به علت مسائل بهداشتی مذهبی فرهنگ غذائی و نوع ماده تشکیل دهنده آن مصرف خوراکی نداشته که در گاو و گوسفند و بز شامل پوست ، روده ، پشم دباغی ، شاخ ، سُم ، انواع پیه و چربی دنبلان ، طحال ، روده شیرین و محتویات شکمبه و خون و پستان و کیسه صفراء میباشد .

فصل اول : کلیات

" نقش کشتارگاهها در استحصال گوشت بهداشتی "

تکامل دانش تغذیه و علوم وابسته به آن در سالهای اخیر یکی از مظاہر پیشرفت تمدن و توسعه کشورهای است.

شناخت کیفیت عذاها از نظر بهداشتی و مواد حیاتی مورد نیاز دارای اهمیت بسیار است زیرا تجربه نشان داده است در کشورهایی که دارای بهداشت و تغذیه ای در سطح بالاتر هستند افراد آن جامعه شاداب تربوده و از سلامتی بهتری برخوردارند.

اهمیت بهداشت مواد غذائی امروزه بیشتر با خاطر تغییراتی است که در تولید و تهیه و مصرف عذاها داده شده است. زیرا در گذشته خانواده غالباً عذا را در خانه تهیه و مصرف میکردند (بلافاصله غذای طبخ شده از آشپزخانه به سفره منتقل نمیشد) کم بودن فاصله زمان طبخ و مصرف در جلوگیری از آلودگی و رشد و تکثیر باکتریها بسیار اثر داشته و بهمین دلیل احتمال بروز مسمومیت غذائی خیلی کم بود ولی امروزه بعلت تغییر وضع اجتماعی مجبور هستیم بیشتر از غذاهای آماده شده در آشپزخانه های بزرگ دیگر کارخانه های تهیه کننده مواد غذائی استفاده نمائیم. بدیهی است نگاهداری برای مدت طولانی و گاهی دوباره گرم کردن غذاهای سرد شده و عدم رعایت اصول بهداشت و دستکاریهایی که در مواد غذائی آماده شده صورت میگیرد، ممکن است موجب آلودگی و ایجاد مسمومیت های دسته جمعی گردد. بهمین دلیل این موضوع در کشور ما کم کم از اهمیت ویژه برخوردار میشود زیرا چند سالی است که شهرها روز به روز بزرگتر و مراکز تهیه کننده مواد غذائی مرتب در حال افزایش میباشد، میباید به کنترل مواد غذائی اهمیت زیادی داده شود.

تهیه کنندگان و بطور کلی آنها که با تهیه و فروش مواد غذائی سروکار دارند باید اطلاعات کافی در مورد بهداشت و مسائل مربوطه به آن داشته باشند. چنانچه مسئولین این مراکز بخواهند مسائل بهداشتی را سر سری بگیرند باید از ادامه کار آنها جلوگیری شود زیرا عواقب و خیمی در انتظار مصرف کنندگان اینگونه مواد غذائی آلوده میباشد از این رو بهتر است تمام کارکنان مراکز تهیه و فروش مواد غذائی قبل از آغاز فروش دیده و به نقش میکارانیم همانند طبیعت آشنا شوند. زیرا این شناخت که از ضروریات کار بهداشتی کردن غذاها است کمک بزرگی

به احساس مسئولیت در کارکنان مراکز تهیه و فروش مواد غذایی می‌کند. البته ممکن است افرادی باشدکه تنها هدف آنها سودجوئی باشد به همین دلیل برای بدست آوردن سود بیشتر نه تنها به مسائل یهداشتی اهمیت ندهند بلکه دست بهر نوع تقلبی هم بزنند با توجه به مطالب ذکر شده و از آنجا که گوشت یکی از مهمترین غذاهای مورد استفاده انسان است متاسفانه استحصال توزیع و عرضه گوشت در کشور ما بصورت اسف انگیزی درآمده و افراد سودجو در این اواخر کار را بجای رسانده اند که گوشت دامهای غیرکشتاری را نیز بجای گوشت دامهای کشتاری بفروش رسانده اند پرتوئین حیوانی به علت داشتن اسیدهای امینه ضروری و لازم و عوامل محرك شد اثر مهمی در رشد و ترمیم بافت هما و سلامتی دارد اگر چه بدون استفاده از پرتوئین حیوانی زندگی امکان پذیر است ولی کامل نیست در این میان گوشت مهمترین منبع پرتوئین حیوانی بوده و اهمیت آن در تغذیه انسان بخوبی شناخته شده است قسمت عمده گوشت مصرفی انسان را گوشت دام هائی مثل گاو، گوسفند، بز شتر، خوک، و طیور تشکیل می‌دهند از طرف دیگر گوشت و فرآورده های آن نقش مهمی در انتشار و انتقال بیماریهای مشترک و دامی همچنین مسمومیت های عذایی بعده دارند امروزه کشتار گاهها نه تنها از نظر تولید گوشت سالم و بهداشتی بلکه از جنبه حفظ بهداشت محیط و مهمتر از همه از نقطه نظر تحقیق و ردیابی بیماریهای دامی موجود در محدوده آن نقش مهمی را بر عده دارند، چون فراهم آوردن و نگهداری کشتارگاه مخارج زیادی لازم دارد در موقع احداث آن در محله اول باید در نظر بگیریم که کلیه ضوابط لازم از نظر بهداشتی و اقتصادی رعایت در ضمن از معمارها و مهندسین لایق و صاحب نظران مجرب در طراحی و ساختن کشتارگاهها استفاده شود بکار بردن مصالح خوب و با دوام هر چند که گران باشد ولی موجب تداوم و بازدهی بهداشتی و اقتصادی کشتارگاه خواهد بود با توجه به اهمیت گوشت در تغذیه انسان نقش کشتارگاهی در تولید گوشت سالم و تامین بهداشت و سلامتی جامعه و نظریه اینکه کشتارگاههای موجود در اکثر شهرهای ایران دارای نواقص کلی از نظر ساختمانی تجهیزاتی و بهداشتی هستند ابتدا لازم است اشاره شود به امکانات لازم در یک کشتارگاه مدرن.

کشتارگاه مدرن .

- محل کافی برای نگهداری حیوانات قبل از کشتار و معاینه آنها .
- اندازه و مساحت سالن کشتار باید آنقدر باشد که کار به راحتی انجام شود .
- اطاق یا سالن برای تخلیه و تمیز کردن و بسته بندی معده و روده ها .
- اطاقهای جداگانه برای انبار کردن چربی پوست شاخ ها و سم ها .
- محل های قفلدار مناسب برای نگهداری حیوانات مریض و مشکوک .
- سالن کشتار اضطراری .
- اطاق های بزرگ و کافی برای سرد کردن و منجمد کردن گوشت .
- اطاق اختصاصی و مجهر و قابل قفل برای خدمات دامپزشکی .
- آزمایشگاه .

غذاخوری - رخت کن - دستشوئی - حمام و توالت های قابل شستشو به تعداد مناسب کم درب آنها مستقیما " به کارگاه باز نشود .

- امکانات لازم برای معاینات و بازرگانی لاشه .
- فضای کافی بین قسمت های تمیز و آلوده کشتارگاه .
- کف اطاق هایی که در آنها با گوشت سروکار است باید ضد آب و به آسانی قابل ضد عفونی بوده شیب ملایم داشته و دارای کانال فاضلاب مناسب برای کشیدن مایعات باشد .
- سطح دیوارها باید صاف باشد و زاویه و گوشه اطاق ها پاید مدور باشد تهویه کافی و امکان خروج بخار از اطاق ها فراهم باشد .

در اطاق ها نور طبیعی و ممنوعی کافی وجود داشته باشد تدارک آب قابل شرب با فشار کافی (آب غیر مشروب که با لوله کشی جداگانه و با رنگ مشخص شده باشد برای تولید بخار و خنک کردن دستگاههای انجام دادن گوشت می تواند بکار رود) .

- تدارک آب گرم به اندازه کافی .
- سیستم خروجی آب زاید با مقررات بهداشتی مطابقت داشته باشد حتی الامکان وسایل کافی برای پوست کنندن و سایر عملیات کشتار روی ریل و بحالت آویزان موجود باشد .

- حفاظت کامل در مقابل آفت‌ها

- وسایل و ابزار کار باید ضد زنگبوده و به آسانی تمیز شوند .
- محل و وسائل کافی برای شستشو و ضد عفونی وسائل حمل و نقل .
- درب و پنجره و سقف باید از نوع مصالح مقاوم قابل نظافت و غیر قابل نفوذ حشرات ، پر ندگان و جوندگان باشد .
- دریچه‌های تهویه و پنجره‌ها باید توسط پرده‌های توری گرفته شود و داخل پنجره‌ها شبیدار باشد راههای تردد باید طوری طراحی شود که در ضمن حرکت وسائل نقلیه گردد و غبار ایجاد نشود .
- اطراف کشتارگاه باید محصور باشد .
- مجهر به باسکول باشد .
- محل مخصوص جمع‌آوری فضولات قابل شستشو باشد .
- ایجاد حوضچه ضد عفونی کامیون‌های حامل دام هنگام ورود و خروج از کشتارگاه .
- ایجاد کارگاه تبدیل ضایعات و اندام‌های ضبطی همچنین خون به پودر گوشت و خون .
- وسائل مناسب حمل گوشت .
- وسائل مناسب حمل دام .

شرایط منطقه‌ای

- دسترسی به آب لوله کشی و برق و تلفن (یا خطوط ارتباطی) نزدیکی با جاده‌ها و ریل‌های قطار دوری از آلودگی ناشی از صنایع دیگر شامل بو ، گرد و خاک ، دود ، خاکستر وغیره هوری از خانه‌های مسکونی .
- دسترسی کافی به حیواناتی که جهت کشتار روانه کشتارگاه می‌شوند .
- زمین باید بدور از مسیل بوده و قابلیت پی ریزی و ستون‌بندی خوب را داشته باشد .
- مناسب بودن محل از نقطه نظر عدم مزاحمت جانوران و حشرات موزی و محیط‌های آلوده مناسب بودن از نظر وزش بادهای محلی .

برای دفع پس آب فاضلاب کشتارگاه مشکل وجود نداشته باشد .

منابع آلودگی میکروبی لашه :

منابع اصلی آلودگی لاشه بخصوص در فصل زمستان که حیوانات در محل های سربسته نگهداری می شوندپوست، مو و پشم ، خاک محتویات معده و روده، آب ، هوا ، و ابزار حمل و نقل و بسته بندی میباشند .

بنابر این به منظور تهیه گوشت بهداشتی و سالم لازم است که حیوان قبل از کشتار تمیز باشد و این امر با رعایت اصول و اعمال مقررات بهداشتی در محل های پرورش دام کامیون های حمل و نقل محل خرید و فروش و جایگاه های انتظار قبل از کشتار امکان پذیر است میکرووارگانیسم - ها در پوست مو، سوراخ های طبیعی بدن حیوان زنده وجود دارند بنابر این دستگاه گوارش حفرات دفع و فضولات و سطح خارجی مجاری ادرار محل مناسبی برای زیست کلنی هایی از میکروب ها که به محیط عادت کرده اند میباشد . بافت ها و حفرات درونی اگر تماس با سطح خارجی لاشه نداشته باشند استریل هستند و اگر حیوان در شرایط نرمال از نظر فیزیولوژیکی باشد در دستگاه گردش خون، مغز، استخوان مجاری لنفاوی حفرات تنفس داخلی - جوارح داخلی شامل ریه ها - کبد، طحال نباید هیچگونه باکتری موجود باشد .

راههای آلودگی میکروبی لاشه :

۱- شرایط فیزیولوژیکی حیوان قبل از کشتار تأثیر عمیقی روی لاشه و ازدیاد باکتریهای زیان آور دارد . راهپیمایی طولانی یا بیماری قبل از کشتار باعث می شود که میکرووارگانیسمها از طریق روده وارد رگهای خونی شوند . ضمنا " گوشت حیوانات خسته یا مریض باعث رشد ، میکربهای شده و از دوام و پایداری گوشت میکاهد .

۲- در شرایط عادی زیادتیینو خطربناکترین میکربهای در دستگاه گوارش حیوان قرار دارند بنابر این آلودگی لاشه با محتویات ممکن است اتفاق بیفتد .

۳- آلودگی لاشه در هنگام پوست کندن نیز دارای اهمیت خاصی است .

۴- وسائل مورد استفاده برای کشتار و پوست کنی مثل چاقو ، اره، ساطور، چنگک ، و غیره از عوامل مهم آلودگی لاشه هستند .

۵- دست کارگران و لباسهای آنها و بطور کلی عدم رعایت ضوابط و مقررات مربوط به بهداشت

فردى نيز مى تواند باعث آلودگى لашه شوند.

۶- آلوده ترین قسمت يك کشتارگاه بخشى است که پوست حيوان در آنجا کنده مى شود که با تهويه مناسب و ارتفاع لازم با زمين مى توان از آلودگى سطحی لاشه کاسته شود.

۷- آبی که برای شستشوی لашه مصرف مى شود مى تواند باعث آلودگى ميكروبی لاشه شود.

۸- عضلات و لندام هاي متعلق به دام هاي بيمار ممکنست باعث آلودگى لاشه هاي مجاور شوند.

کوایط کشتارگاه صنعتی دام و طیور:

بعنوز استحصال بهداشتی و اقتصادی گوشتو استفاده صحیح از فرآورده های دامی و عرضه اصولی آنها بمراکز مصرف تدوین نظام اجرائی مشخصی جهت کشتارگاههای صنعتی و تاًسیس و ایجاد مجتمعهای کشتارگاهی ضروریست.

کشتارگاه بر حسب نحوه فعالیت شامل انواع زیر است:

- ۱- مجتمع کشتارگاهی صنعتی دام (تاًسیس بهره برداری، موجود).
- ۲- مجتمع کشتارگاهی صنعتی طیور (تاًسیس ، بهره برداری، موجود).
- ۳- کشتارگاه دام (تاًسیس ، بهره برداری، موجود).
- ۴- کشتارگاه طیور (تاًسیس بهره برداری، موجود).
- ۵- کشتارگاههای موجود اختصاصی دام در مجتمعهای دامپروری دولتی .
- ۶- کشتارگاههای موجود اختصاصی طیور در واحدهای مرغداری.

راهنمای فنی:

- ۱- از نظر موقعیت محل، کشتارگاه باید در محلی احداث گردد که از نظر راههای ارتباطی به آسانی بتوان دامهای کشتاری یا نیمچه های گوشتی را به آن محل حمل کرد.
- ۲- کشتارگاه باید در محیطی احداث شود که امکان دسترسی به آب سالم و بهداشتی وجودداشته باشد. ضمناً " محل احداث کشتارگاه باید دور از مراکز آلوده کننده، از قبیل محل نگهداری یا دفع زباله و فضولات حیوانی باشد .
- ۳- کشتارگاه باید مجهز به سیستم فاضلاب مطابق معیارهای استاندارد باشد .